

Téma: Jak se zacházelo s historií tábora

Modul: Formy vzpomínání

Pracovní list: Prominentní vězni

V koncentračním táboře byli internováni také prominentní vězni se zvláštním zacházením. Jednalo se o významné osobnosti armády, církve a politiky, které v Německu nebo v zahraničí aktivně vystupovaly proti nacistickému režimu. V táboře byli drženi v celách táborového vězení. Podmínky jejich věznění se lišily od ostatních vězňů. Nemuseli pracovat, směli nosit civilní oblečení a dostávali zvláštní stravu. I přes tyto výhody ale museli neustále počítat se smrtí. Popravy probíhaly přímo ve dvoře táborového vězení. Mezi prominentní vězně patřili např. bývalý rakouský spolkový kancléř Schuschnigg se svou rodinou, Hitlerův bývalý ministr financí Dr. Hjalmar Schacht, princ Philipp von Hessen, angličtí, francouzští a ruští důstojníci atd.

Popraviště ve dvoře táborového vězení, 4. 5. 1945

Odboj proti nacistickému režimu

Německý odboj proti nacistickému režimu nebyl jednotným hnutím. Podílela se na něm rozličná uskupení i různí lidé od armády až po církve. K největším akcím odbojového hnutí proti režimu patří nevydařený atentát na Hitlera z 20. července 1944, organizovaný hrabětem Clausem Schenkem von Stauffenberg. Po atentátu bylo mnoho představitelů opozice uvězněno a popraveno, mezi nimi především tzv. „Muži 20. července“, ale i řada dalších, kteří nebyli do atentátu zapojeni.

Mezi nejvýznamnější osobnosti, které byly ve Flossenbürgu popraveny, patří evangelický farář Dietrich Bonhoeffer (1906 – 1945). Jako jeden z mála evangelických teologů se postavil na odpor proti nacismu. Již krátce po převzetí moci Hitlerem v roce 1933 vystupoval aktivně proti pronásledování Židů. Byl členem evangelického opozičního hnutí tzv. Vyznávající církve (Bekennende Kirche) založené v roce 1934. Od roku 1938 byl také v úzkém kontaktu s lidmi z vojenského odboje okolo Wilhelma Canarise.

Bonhoeffer byl zatčen 5. dubna 1943 a vězněn v koncentračním táboře Buchenwald, odkud byl 3. dubna 1945 převezen k popravě do Flossenbürgu. Zřejmě omylem byl ale nejdříve poslán do Schönbergu u Zwieselu. Na tuto chybu se ovšem brzy přišlo a Bonhoeffer byl 8. dubna převezen do Flossenbürgu. Ještě téhož dne se zde konal stanný soud, kterému předsedal soudce SS Dr. Otto Thorbeck z Norimberku. Procesu se dále účastnili právník Walter Huppenkothen jako zástupce obžaloby a velitel tábora Max Kögel jako přísedící. Dietrich Bonhoeffer byl odsouzen k trestu smrti, stejně jako další představitelé odboje generál Hans Oster, admirál Wilhelm Canaris, hlavní vojenský prokurátor Karl Sack a kapitán Ludwig Gehre, kteří se podíleli na pokusu o atentát na Hitlera. Poprava oběšením byla provedena hned další den ráno.

Z rozsudku zemského soudu v Augsburgu 15.10.1955 nad W. Huppenkothenem a O. Thorbeckem:

„Někdy mezi šestou a sedmou hodinu pak byli ve dvoře táborového vězení popraveni Canaris, Oster, Dr. Sack, Gehre a farář Bonhoeffer za přítomnosti táborového lékaře SS-Obersturmbannführera Dr. Fischera. Zcela nazí museli tyto muži vystoupat na schůdky, kolem krku jim byl dán provaz a schůdky byly následně odstraněny. Smrt nastala okamžitě.“

Dietrich Bonhoeffer v srpnu 1939
ve Waszkowo, Polsko

Zdroje: Fotografie dvora táborového vězení: US Army Signal Corps, National Archives, Washington D.C.; Fotografie Dietricha Bonhoeffera: autor neznámý, Bundesarchiv, Bild 146-1987-074-16; Výňatek z rozsudku: Justiz und NS-Verbrechen, Band VIII, Lfd. Nr. 420, www1.jur.uva.nl/junsv, cit. 30.5.2011.

Pracovní pokyny: Získávání informací v areálu památníku

- Přečtěte si pozorně informace na vašem pracovním listě.
- Najděte jedno nebo více míst v areálu dnešního památníku, kde se připomínají oběti ze skupiny prominentních vězňů.
- Vyfotografujte toto místo a co nej přesněji ho popište. Nezapoměňte si dělat poznámky, s kterými budete moci později pracovat ve třídě. Následující otázky vám v tom mohou pomoci:
 - Kde se toto místo nachází? Dá se toto místo snadno najít? Co se nachází v jeho okolí? Existuje nějaká souvislost mezi tímto konkrétním památníkem a jeho umístěním? Zakreslete toto místo do plánu táboře.
 - Jakou formu má tento památník (pamětní tabule, náhrobní deska, pomník ...)? Co je na něm napsáno? V jakém jazyce? Jsou na památníku nějaké symboly? Co znamenají?
 - Jsou na památníku nějaké informace o tom, kdy byl postaven a kdo jeho vznik inicioval nebo zaplatil?
- Pokud to bude možné, zeptejte se ostatních návštěvníků, jak na ně tento konkrétní památník působí.
- Srovnajte informace o prominentních vězních z vašeho pracovního listu s podobou památníku, který má tuto skupinu vězňů připomínat. Navrhli byste na základě těchto informací památník jinak? Odůvodněte proč.